

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 11 marca 2014 roku

W dniu 08 listopada 2010 roku (data prezentaty), wnioskodawca M. H. (1) wniósł o stwierdzenie, że spadek po P. R., synu K. i G., zmarłym w dniu 14 czerwca 2010 r. w A., ostatnio zamieszkałym w W. przy ul. (...). Jerozolimskie 89/97, nabył w całości na podstawie własnoręcznego testamentu zmarłego jego kuzyn M. H. (1). W uzasadnieniu wskazał, że spadkodawca P. R. był rozwiedziony, nie wstąpił ponownie w związek małżeński. Nie posiadał dzieci. Rodzice spadkodawcy zmarli przed spadkodawcą. Wnioskodawca wskazał, że z informacji posiadanych przez niego wynika, że jest on najbliższą rodziną spadkodawcy i jedyną osobą, z którą spadkodawca utrzymywał stały kontakt oraz na podstawie testamentu własnoręcznego sporządzonego w dniu 8 lipca 2008 r. w G. przez spadkodawcę, jego jedynym spadkobiercą (wniosek k. 1-2).

W toku postępowania uczestniczka I. C. kwestionowała ważność testamentu własnoręcznego spadkodawcy z dnia 8 lipca 2008 r. twierdziła, że został on sfalszowany (protokół z rozprawy k. 78).

W odpowiedzi na wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, uczestniczka K. C. wskazała, że w kancelarii notarialnej notariusza P. K. w W. został sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia, potwierdzający że spadek po zmarłym P. R. odziedziczyły uczestniczki I. C. i K. C.. Uczestniczka podniosła, że nie wiedziała nic o testamencie własnoręcznym spadkodawcy i uważa iż nie jest on autentyczny. Wniosła o oddalenie wniosku M. H. (1) o stwierdzenie nabycia spadku z uwagi na to, że testament przedstawiony przez wnioskodawcę jest prawdopodobnie sfalszowany, a jedynymi uprawnionymi do nabycia spadku po zmarłym są uczestniczki postępowania. Uczestniczka wniosła także o zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania według spisu kosztów (pismo uczestniczki K. ciemny k. 119-120).

Na skutek śmierci wnioskodawcy w dniu 28 lutego 2012 r., Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. (postanowienie z dnia 28 maja 2012 r. k. 221).

Następnie postanowieniem z dnia 14 września 2012 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie z udziałem J. H., M. H. (2) i E. D. jako następców prawnych zmarłego wnioskodawcy M. H. (1) (postanowienie z dnia 14 września 2012 r. k. 229, oświadczenie J. H. k. 228 i v).

Uczestnik J. H. w toku postępowania wskazał, że jest gotów przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza (pismo k. 245).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. R. syn K. i G., zmarł w dniu 14 czerwca 2010 r. w A., ostatnio stale zamieszkiwał w W.. W chwili śmierci był rozwiedziony. Jego matka G. R. zmarła w dniu 2 lutego 1989 r. w W., a ojciec zmarł K. R. w dniu 13 czerwca 2000 r. Spadkodawca miał przyrodnią siostrę T. C. z domu K., która zmarła w dniu 27 września 1994 r. w W.. Mieli oni wspólną matkę G.. T. C. miała dwie córki I. C. oraz K. C.. Spadkodawca nie miał innego rodzeństwa. Ojciec spadkodawcy K. R. był rodzonym bratem matki wnioskodawcy - M. H. (2). Spadkodawca nie miał żadnych dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych. M. H. (1) posiada rodzeństwo brata J. D. i siostrę - E. D. (dowody: odpis skrócony aktu zgonu P. R. k. 4, odpis skrócony aktu zgonu G. R. k. 5, odpis skrócony aktu zgonu K. R. k. 6, odpis skrócony aktu zgonu T. C. k. 39, odpis skrócony aktu urodzenia M. H. (1) k. 7, odpis skrócony aktu urodzenia I. C. k. 60, zapewnienie spadkowe wnioskodawcy k. 21, zapewnienie spadkowe uczestniczki I. C. k. 78-79).

Wcześniej kontakty rodzinne były bardzo dobre. Od 1975-1985 r. spotkania rodzinne z H. odbywały się dwa razy w roku. Kontakty urwały się w 2000 r. po śmierci K. R., a wcześniej osłabiły się po śmierci G. R.. Nie było zatargów ani sporów dotyczących spadku. Wnioskodawca po śmierci G. R. trzymał swoją przyczepę kempingową w Z. u I. C.. O

śmierci spadkodawcy uczestniczka K. C. dowiedziała się na zebraniu Spółdzielni od Prezesa. (zeznania uczestniczki K. C. k. 206-207).

W dniu 8 lipca 2008 r. P. R. sporządził testament własnoręczny, w którym oświadczył, że świadomy podejmowanej czynności i bez jakiegokolwiek przymusu do całości spadku powołuje swojego kuzyna M. H. (1), zamieszkałego w S. przy ul. (...) (testament własnoręczny P. R. z dnia 8 lipca 2008 r. k. 8).

I. R. była narzeczoną spadkodawcy. Nie wiedziała w chwili śmierci P. R. o sporządzonym przez niego testamencie. Sprawami spadkowymi po śmierci P. R. zajął się M. H. (1). I. R. nie przekazała testamentu własnoręcznego spadkodawcy M. H. (1) ani J. D.. O istnieniu testamentu powiadomił ją M. H. (1) i wskazał, że jest spadkobiercą. Testament własnoręczny spadkodawcy z dnia 8 lipca 2008 r. został sporządzony przed znajomością jej ze spadkodawcą (zeznania świadka I. R. - protokół z rozprawy z dnia 21 stycznia 2013 r. akta o sygn. Cps 141/12 Sądu rejonowego w Olsztynie k. 57-58).

W dniu 13 stycznia 2011 r. przed notariuszem P. K. w kancelarii w W. został sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia repertorium (...), w którym notariusz poświadczył, że spadek po P. R. nabyły siostrzenica spadkodawcy I. C., w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza oraz siostrzenica spadkodawcy K. C., w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza (akt poświadczenia dziedziczenia rep. (...) k. 58-59 w sprawie o sygn. akt I Ns 51/11 Sądu rejonowego dla Warszawy- Śródmieścia w Warszawie).

W dniu 28 lutego 2012 r. w O. zmarł wnioskodawca M. H. (1), ostatnio stale zamieszkały w S. przy ul. (...) (odpis skrócony aktu zgonu M. H. (1) k. 218).

Sąd ustalił powyższy stan faktycznych na podstawie powołanych dowodów.

Sąd dał wiarę obiektywnym dowodom ze wskazanych wyżej dokumentów, które jako dokumenty urzędowe stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.). W ocenie Sądu zeznania uczestniczki K. C. oraz świadka I. R. są wiarygodne, spójne i rzetelne oraz korespondują z całokształtem materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Sąd uznał za wiarygodne zapewnienia spadkowe złożone w trybie art. 671 § 1 i 2 k.p.c. przez uczestniczkę I. C., albowiem są one wzajemnie zgodne i korespondują z dowodami z dokumentów. Natomiast Sąd nie dał wiary zapewnieniu spadkowemu złożonemu przez wnioskodawcę M. H. (1), albowiem wskazał, że nie wie czy T. C. miała dzieci, chociaż doskonale wiedział o tym, że miała dwie córki I. C. i K. C.. Ponadto wskazał, że otrzymał testament od I. R., gdy tymczasem świadek zeznała, że o testamencie spadkodawcy dowiedziała się od wnioskodawcy.

W toku postępowania uczestniczki kwestionowały testament własnoręczny spadkodawcy z dnia 8 lipca 2008 r. Wskazywały, że został on sfalszowany.

W celu ustalenia wiarygodności testamentu własnoręcznego spadkodawcy z dnia 8 lipca 2008 r., Sąd postanowił z urzędu dopuścić dowód z opinii biegłego na okoliczność autentyczności testamentu. Biegły D. J. w swojej opinii stwierdził na podstawie przeprowadzonych badań rękopisu zatytułowanego (...) z dnia „8 lipca 2008”, że tekst rękopisu wraz z zapisem w funkcji podpisu został nakreślony przez P. R., którego wzory pisma ręcznego i podpisów przedstawiono do badań, jako materiał porównawczy (opinia biegłego D. J. k. 152-162). Pełnomocnik uczestniczek kwestionował powyższą opinię biegłego wskazując, że jest ona niewiarygodna i wnosił o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego. Podzielając częściowo argument uczestniczek, które podnosiły iż biegły oparł się w znacznej mierze na kserokopiach podpisów, Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii innego biegłego z zakresu badania pisma ręcznego na okoliczność autentyczności testamentu spadkodawcy.

Biegły J. B. oceniając zapisy ręczne i podpisy stanowiące materiał porównawczy również stwierdził, że są one wewnętrznie spójne i zostały nakreślone przez jedną osobę. Biegły ocenił, że materiał ten nadaje się do wydania opinii. Na podstawie materiału porównawczego biegły wskazał, że zapisy ręczne, literowe, cyfrowe wraz z jego podpisem naniesione na testamencie z dnia 8 lipca 2008 r. w całości zostały nakreślone przez P. R.. (opinia biegłego J. B. k. 282-287). W ustnych wyjaśnieniach złożonych na rozprawie biegły J. B. podtrzymał w całości swoją opinię pisemną.

Biegły wskazał, że materiał porównawczy badał jako całość. W zespole cech niezależnych od woli (nieświadomych) wszystkie cechy były wspólne. Są to cechy motoryczne i mierzalne tj. dynamika, cieniowanie, impuls to wszystko było wspólne. Nie występowała w badanym materiale agrafia czyli upośledzenie psychoruchowe oraz nie było wodzenia ręką lub podtrzymywania ręki., Biegły wyjaśnił, że nie miał żadnych wątpliwości co do zgodności pisma (ustne wyjaśnienia biegłego J. B. k. 361-363).

Zdaniem Sądu biegły dokonał prawidłowej oceny oraz przedstawił w sposób logiczny przebieg zawartego w swej opinii rozumowania. Sąd wobec wyjaśnienia wszelkich okoliczności i ostatecznego ustalenia przez biegłego przyjętej metodologii, w całości podzielił powyższą opinię, uznając ją za fachową, rzetelną i wyczerpującą oraz sporządzoną o wiedzę i doświadczenie biegłego. Wydana ona została po wszechstronnym rozważeniu okoliczności sprawy w oparciu o dokumentację zawartą w aktach sprawy i dlatego Sąd oparł na niej swoje ustalenia.

Zdaniem Sądu zarzuty uczestniczek w stosunku do opinii nie mogą zostać podzielone. Przyjęta w nauce kryminalistyki metoda graficzno-porównawcza, o której szeroko wypowiedział się biegły w opinii ustnej, polega na badaniu 5 zespołów cech pisma. Dla stwierdzenia zgodności pisma na dwóch różnych dokumentach niezbędne jest stwierdzenie zgodności wśród tych zespołów cech – a nie tylko w zakresie dostrzegalnych dla każdego obserwatora cech konstrukcyjnych poszczególnych liter. Rozbieżności w konstrukcji liter, używanie kilku typów litery są charakterystyczne dla pisma ludzkiego. **Braki takich rozbieżności sugerują fałszerstwo dokumentu, co często wyraża się lapidarnym stwierdzeniem, iż jeden z dwóch identycznych podpisów jest sfalszowany.**

Uczestniczki trafnie podnosiły, że pewność autentyczności materiału porównawczego jest fundamentalna dla końcowego wniosku. Rozumowanie biegłego pismo znawcy zawsze opiera się na zasadzie. 1. Dokument A został napisany przez spadkodawcę i zawiera zespoły cech pisma a,b,c,d,e. 2. Kwestionowany dokument również zawiera cechy pisma a,b,c,d,e, więc 3. Dokument kwestionowany został sporządzony przez spadkodawcę, który sporządził dokument A. Fałszywość twierdzenia 1. Ze względu na prawa logiki dotyczące implikacji skutkuje fałszywością twierdzenia 3. Z dowodowego punktu widzenia trudno przedstawić dokumenty, które nie budzą żadnych wątpliwości co do pochodzenia od spadkodawcy. Z prawnego punktu widzenia niewątpliwie autentyczny byłby podpis złożony przed notariuszem, albowiem ten ma kompetencje do poświadczania podpisu Podpisy pod wnioskiem o dowód osobisty czy paszport nie są potwierdzane urzędowo – jednak wobec procedury przyjmowania takich wniosków można postawić domniemanie faktyczne, że istotnie pochodzą od spadkodawcy. Takie samo domniemanie można postawić wobec dokumentów sądowych w innych sprawach – podpisy składane na rozprawie czy na zwrotkach wymagają uprzedniego wylegitymowania się dokumentem tożsamości. Dokumenty prywatne (np. pokwitowania przedstawione przez uczestniczki) dają nieco słabszą podstawę do takiego domniemania- skoro zostały przedstawione przez uczestniczki, które uznały je za autentyczne na podstawie okoliczności ich sporządzenia czy znalezienia. **Dlatego też biegły, aby wykluczyć ocenę pisma na podstawie nieautentycznych wzorów przeprowadził wstępną analizę, potwierdzającą, że wszystkie przyjęte przez niego dokumenty zostały nakreślone przez jedną osobę.**

W tej sytuacji Sąd uznał, że testament został sporządzony przez spadkodawcę i powinien być podstawą powołania do spadku. Zdaniem Sądu nierzetelne postępowanie wnioskodawcy co do wskazywania pozostałych uczestniczek postępowania ewidentnie wskazuje na chęć uzyskania korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia (poprzez wyłączenie udziału potencjalnych osób mogących kwestionować testament), ale nie dają jeszcze podstaw do uznania go za sfalszowany. To samo dotyczy twierdzenia z pisma procesowego, że M. H. (1) miał otrzymać testament od I. R. – czemu ta ostatnia zaprzeczyła.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii trzeciego biegłego, uznając, że wobec braku wątpliwości do drugiej opinii nie ma podstaw do przeprowadzenia kolejnych badań.

Sąd zważył, co następuje:

Prawo polskie przewiduje dwa źródła powołania do spadku: ustawę i testament (art. 926 § 1 kc). Pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe, albowiem dziedziczenie ustawowe następuje tylko wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 kc). Artykuł 959 k.c. pozwala spadkodawcy powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób. Przepis ten jest wyrazem swobody testowania, która stanowi zakres uprawnień pozwalających spadkodawcy kształtować losy swojego majątku na czas po swojej śmierci. Testatorowi pozostawiona zostaje możliwość dokonania wyboru, kogo powoła do dziedziczenia, a także, czy będzie to jedna, czy więcej osób. Ponadto spadkobierca ma możliwość wyboru kilku form, w jakich może sporządzić testament. Testament może być sporządzony, między innymi, w formie aktu notarialnego (art. 950 k.c.), czy też w ten sposób, iż spadkodawca spisze swą ostatnią wolę – tzw. testament holograficzny (art. 949 § 1 k.c.). Testament holograficzny jest podstawową formą testamentu zwykłego. Forma ta jest powszechnie dostępna dla osób, które umieją czytać i pisać, a jego konstrukcja opiera się na dość rygorystycznie traktowanych przesłankach formalnych, które muszą być zachowane pod rygorem nieważności (ad solemnitate), a mianowicie do swej ważności wymaga on sporządzenia pismem ręcznym testatora, podpisania oraz - w zasadzie - opatrzenia datą. Tylko dwie pierwsze przesłanki są traktowane przez ustawodawcę w sposób bezwzględny, ich naruszenie powoduje zawsze nieważność testamentu, naruszenie zaś przesłanki trzeciej nie zawsze prowadzi do nieważności testamentu. W świetle art. 949 § 1 k.c. testament holograficzny musi być sporządzony w całości pismem ręcznym testatora. Użyte w ustawie sformułowanie "pismem ręcznym" oznacza, że osoba sporządzająca testament musi go w całości napisać własnoręcznie. Sporządzony testament powinien być podpisany przez spadkodawcę. Podstawowym rozrządzeniem testamentowym jest powołanie oznaczonej osoby lub osób do całości lub części spadku (art. 959 k.c.). Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy uznać, iż testament własnoręczny z dnia 8 lipca 2008 r. P. R. jest testamentem ważnym, bowiem spełnia niezbędne przesłanki. Należy zauważyć, że zarzuty podnoszone przez uczestniczki postępowania co do ważności testamentu, były jedynie poszlakami mogącymi wskazywać na sfałszowanie testamentu, poszlakami, które nie zostały potwierdzone. Jak wynika ze zgodnych opinii biegłych testament z dnia 8 lipca 2008 r. został sporządzony własnoręcznie przez P. R.. Sąd zwrócił uwagę na zachowanie wnioskodawcy w toku postępowania, które miało na celu utrudnienie Sądowi ustalenia uczestniczek postępowania I. C. oraz K. C.. Ponadto budzi wątpliwości sposób przekazania testamentu do rąk wnioskodawcy M. H. (1), ponieważ w toku postępowania wskazywał, że otrzymał testament od narzeczonej spadkodawcy I. R., gdy tymczasem I. R. zeznała, że nie przekazała mu tego testamentu i w ogóle o istnieniu testamentu spadkodawcy dowiedziała się od niego. Jednakże wobec opinii biegłego należy uznać, że testament własnoręczny z dnia 8 lipca 2008 r. został sporządzony własnoręcznie przez spadkodawcę P. R.. W testamencie spadkodawca P. R. do całości spadku powołał wnioskodawcę M. H. (1). Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że spadek nabył w całości M. H. (1), o czym Sąd orzekł w pkt. 1 postanowienia.

W toku postępowania uczestniczki I. C. i K. C. przedstawiły akt poświadczenia dziedziczenia po zmarłym P. R. z dnia 13 stycznia 2011 r. sporządzonego przed notariuszem P. K. w kancelarii w W. za numerem repertorium (...), w którym notariusz poświadczył, że spadek po P. R. nabyły siostrzenica spadkodawcy I. C., w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza oraz siostrzenica spadkodawcy K. C., w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza.

Stosownie do art. 669(1) § 1 kpc wobec wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku należało uchylić powyższy akt poświadczenia dziedziczenia (pkt. 2 postanowienia).

O kosztach orzeczono w pkt. 3 postanowienia na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., który stanowi, że jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Sprzeczność interesów pomiędzy uczestnikami, w rozumieniu art. 520 § 2 i 3 k.p.c., występuje wtedy, gdy postanowienie kończące postępowanie w sprawie wywiera wpływ dla jednych zainteresowanych na zwiększenie, a dla innych na zmniejszenie ich praw (postanowienie Sądu najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 148/12, M. Prawn. 2013/15/812). Mając na uwadze, że uczestniczki postępowania wnosili o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego oraz fakt, że stwierdzono nabycie spadku w całości przez wnioskodawcę M. H. (1) na podstawie testamentu własnoręcznego spadkodawcy z dnia 8 lipca 2008 r., a uchylono akt poświadczenia dziedziczenia, należało uczestniczki obciążyć kosztami postępowania. W niniejszej sprawie wynagrodzenia przyznane

biegłym sądowym łącznie wyniosły 2.963,27 zł. Mając na uwadze, że w toku postępowania uczestniczka I. C. uiściła zaliczkę na wynagrodzenie biegłego w kwocie 300 zł, Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od uczestniczki I. C. kwotę 1.181,63 zł, a od uczestniczki K. C. kwotę 1.481,64 zł, stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.z 2010 roku, nr 90, poz. 594 j.t).

Mając na względzie powyższe, sad orzekł jak w sentencji postanowienia.